

Voornemen en voorstel voor participatie

Nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Vierverlaten - Ens

Datum	31 oktober 2022
Status	Definitief

Inhoud

1	Inleiding.....	3
2	Het voornemen	4
2.1	Waarom is er een nieuwe verbinding nodig?.....	4
2.2	Opgave en doelstelling	4
2.3	Voorgeschiedenis.....	5
2.4	Uitgangspunten	5
2.5	Wie zijn er bij het project betrokken?.....	7
2.6	Samenhang met andere projecten	7
2.7	Projectprocedure	8
2.8	Formele inspraakmomenten in de procedure	10
3	Het voorstel voor participatie	11
3.1	Waarom participatie?	11
3.2	Uitgangspunten	11
3.3	Communicatie	12
3.4	Participatie	13
3.5	Het vervolg: voor elke fase een actueel participatieplan	15
4	Denk mee, we zien uw reactie graag tegemoet	16
4.1	Waarover kunt u meedenken?.....	16
4.2	Wat gebeurt er met uw inbreng?	16

1 Inleiding

Netbeheerder TenneT heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) gevraagd een ruimtelijke procedure te starten voor de aanleg van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Vierverlaten in de gemeente Groningen en Ens in de gemeente Noordoostpolder. De eerste stap in deze procedure is een (ruimtelijke) verkenning.

De nieuwe verbinding is nodig om de energietransitie te kunnen faciliteren en knelpunten in het elektriciteitsnet, die vanaf 2025 optreden en na 2030 sterk in risico toenemen, te voorkomen. Deze knelpunten ontstaan door meer duurzame opwek enerzijds en meer vraag naar elektriciteit van huishoudens en bedrijven anderzijds. Ook is de verbinding nodig om het internationale stroomtransport van en naar Duitsland en de rest van Europa mogelijk te maken. Ten slotte maakt de nieuwe verbinding ruimte vrij op het onderliggende net.

Vragen aan de lezer:

Over het project (Hoofdstuk 2):

- Ziet u nog andere oplossingen dan de tracéalternatieven die in paragraaf 2.3 worden genoemd?

Over het voorstel participatie (Hoofdstuk 3):

- Kunt u zich vinden in de wijze waarop u wordt betrokken bij het proces?

Wij, het ministerie van EZK en TenneT, vinden het belangrijk dat iedereen kan bijdragen aan de plannen voor deze verbinding, om zo tot een beter project te komen. Daarom nodigen wij burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen uit om mee te denken. Dat kan door een reactie te geven op dit voornemen. Andere mogelijkheden om mee te denken en te praten vindt u terug in het hoofdstuk over participatie.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 leest u wat het project inhoudt. Hoofdstuk 3 beschrijft het voorstel voor participatie in de fase tot en met de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept NRD). Wij geven de uitgangspunten aan voor participatie en hoe we burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij het project betrekken. Tot slot staat in hoofdstuk 4 informatie over het indienen van een reactie, hoe u kunt meedenken en reageren op het voorstel voor participatie. U vindt er ook onze contactgegevens.

2 Het voornemen

2.1 **Waarom is er een nieuwe verbinding nodig?**

Het gebruik en transport van elektriciteit in Nederland neemt al decennia lang toe. Het hoogspanningsnet in Nederland wordt steeds zwaarder belast. Door de energietransitie zet deze ontwikkeling de komende jaren door. Noord-Nederland speelt een belangrijke rol door:

- De aanlanding van (nieuwe) windparken op de Noordzee;
- De verdergaande ontwikkeling van een grootindustriële cluster dat wil elektrificeren;
- Meerdere verbindingen met het Europese elektriciteitsnet.

In het investeringsplan van TenneT zien we dat deze ontwikkelingen leiden tot knelpunten in het hoogspanningsnet. Om deze knelpunten op te lossen zijn we van plan om het hoogspanningsnet in Noord-Nederland uit te breiden met een 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Vierverlaten en Ens. In 2021 heeft een extern bureau¹ onderzoek gedaan naar de nut en noodzaak van het versterken van het hoogspanningsnet. Daaruit volgt de conclusie dat een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding noodzakelijk is:

- Vanaf 2025 ontstaan er knelpunten in Noord-Nederland door toenemend vermogen van duurzame opwek en de elektrificatie van de energievraag. Zonder capaciteitsvergroting hebben de netbeheerders na 2030 nog meer moeite om alle producenten en gebruikers van elektriciteit te kunnen voorzien en komt de leveringszekerheid in het geding.
- Storingen zijn nu al moeilijk op te vangen en onderhoud is lastig uit te voeren. Met een nieuwe 380 kV-verbinding ontstaat een ringstructuur in Noord-Nederland, waardoor de leveringszekerheid ook bij storing of onderhoud is gewaarborgd. De nieuwe verbinding versterkt de betrouwbaarheid van het net in Noord-Nederland.
- Door nieuwe Europese wetgeving moet het net beschikbaar zijn voor transport van en naar het buitenland. Een nieuwe 380 kV-verbinding levert hier een belangrijke bijdrage aan.
- Een nieuwe 380 kV-verbinding ontlast het bestaande 220 kV-net. Dat heeft een positief effect op de distributienetten van Liander en Enexis en biedt meer netuitbreidingsmogelijkheden, die nodig zijn voor de energietransitie.

Onlangs is ook een procedure gestart voor een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Diemen, Lelystad en Ens. Het voorgenomen project hangt hiermee samen maar volgt een zelfstandige procedure. Daar waar de projecten raakvlakken hebben, worden beide procedures op elkaar afgestemd.

2.2 **Opgave en doelstelling**

De opgave en daarmee ook de doelstelling van dit project is:

'Het aanleggen van een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen de hoogspanningsstations Vierverlaten (gemeente Groningen) en Ens (gemeente Noordoostpolder)'.

Onderdeel van de opgave is de aansluiting op de bestaande hoogspanningsstations in Ens en Vierverlaten, en eventuele uitbreidingen van deze station(s).

¹ Nut en Noodzaak Netversterking Noord-Nederland; onderzoek naar nut en noodzaak van versterking van hoogspanningsinfrastructuur in Noord-Nederland. Berenschot, rapportnummer 63670, 21 februari 2021.

2.3 Voorgeschiedenis

Het voornemen van TenneT om een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding tussen Vierverlaten en Ens aan te leggen is niet nieuw. In 2008 is door TenneT de nut en noodzaak onderzocht voor een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Eemshaven en Diemen (projectnaam: Noord-West 380 kV). Deze nieuwe verbinding was primair bedoeld om te voorzien in de behoefte aan extra transportcapaciteit als gevolg van de sterke uitbreiding van het productievermogen in de Eemshaven.

In 2014 is besloten het project op te splitsen en alleen een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Eemshaven en Vierverlaten aan te leggen. De nut en noodzaak van de gehele verbinding kon op dat moment niet aangetoond worden, omdat het productievermogen in Eemshaven achterbleef. Er lag op dat moment al wel een voorkeursalternatief voor het tracé tussen Vierverlaten en Ens.

Zoals beschreven in paragraaf 2.1 zijn de marktomstandigheden op dit moment zodanig dat nieuwe capaciteitsknelpunten verwacht worden in het elektriciteitsnet in Noord-Nederland. Zonder een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding tussen Vierverlaten en Ens komt de leveringszekerheid in gevaar en kan TenneT niet voldoen aan zijn wettelijke taken. Het in 2021 verschenen externe onderzoek (zie paragraaf 2.1) naar nut en noodzaak van de nieuwe 380kV-verbinding bevestigt deze conclusie.

2.4 Uitgangspunten

Bij dit project anticiperen wij op de Omgevingswet, die naar verwachting op 1 juli 2023 in werking treedt. De Omgevingswet schrijft voor dat iedereen een *oplossing* mag aandragen voor de opgave en doelstelling (zoals in paragraaf 2.2 beschreven). Onder oplossing wordt verstaan: het aangeven van een indicatief tracé van de nieuwe hoogspanningsverbinding, dat voldoet aan de onderstaande nettechnische en ruimtelijke uitgangspunten.

Nettechnische en ruimtelijke uitgangspunten

Voor de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Vierverlaten en Ens gelden als nettechnische en ruimtelijke uitgangspunten:

- Het betreft een nieuwe 380 kV-verbinding tussen de bestaande hoogspanningsstations Vierverlaten en Ens.
- De nieuwe hoogspanningsverbinding wordt in principe bovengronds aangelegd, tenzij er sprake is van bijzondere omstandigheden². Voor kortere trajecten kunnen we de verbinding ook ondergronds aanleggen, als dit vanuit het oogpunt van leveringszekerheid verantwoord is. De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) geeft nog een voorwaarde: de maatschappelijke meerwaarde van ondergrondse aanleg moet duidelijk zijn en de kosten verantwoord.
- Om (nieuwe) doorsnijdingen van het landschap zoveel mogelijk te voorkomen, wordt de nieuwe hoogspanningsverbinding:
 - waar mogelijk en zinvol op één mast(enrij) gecombineerd met een bestaande hoogspanningsverbinding. In het zoekgebied kan dit met 110 kV- of 220 kV-verbindingen;
 - waar mogelijk en zinvol gebundeld met bovenregionale infrastructuur (wegen, water, spoor) of met bestaande hoogspanningsverbindingen. In het zoekgebied kan dit met de A6, A7 en de A28.
- Het tracé tussen Vierverlaten en Ens wordt gezocht binnen het zoekgebied (zie afbeelding 2.1).

² Daarbij kan worden gedacht aan het oplossen van een ruimtelijk knelpunt, zoals het doorkruisen van een vliegveld of een stadsrandzone met een hoge recreatieve, cultuurhistorische en/of natuurwaarde.

Welke tracéalternatieven worden onderzocht?

In deze verkenning onderzoeken we in ieder geval drie tracéalternatieven, die voldoen aan bovenstaande nettechnische en ruimtelijke uitgangspunten:

1. Een tracé gecombineerd en/of gebundeld met de bestaande 220/110 kV hoogspanningsverbinding door Friesland:
2. Een tracé waarbij sprake is van bundeling met de A7 en vanaf Joure met de A6.
3. Een tracé waarbij de hoogspanningsverbinding wordt gecombineerd en/of gebundeld met de bestaande 220/110 kV-hoogspanningsverbinding of de A28 door Drenthe en Overijssel.

Deze tracéalternatieven zijn indicatief opgenomen op afbeelding 2.1.

Tot wanneer kunt u zelf oplossingen aandragen?

Iedereen kan tracéalternatieven aandragen die voldoen aan alle hiervoor genoemde uitgangspunten. Dit kan tot en met de terinzagelegging van de concept NRD (medio 2023). Dit betekent dat u ook nog tracéalternatieven kunt aandragen na de terinzagelegging van dit voornemen. U wordt op een later moment geïnformeerd over de terinzagelegging van de concept NRD.

Afbeelding 2.1: Zoekgebied met indicatieve tracéalternatieven die in ieder geval worden onderzocht.

2.5 **Wie zijn er bij het project betrokken?**

TenneT is beheerder van het landelijke hoogspanningsnet. TenneT verzorgt het elektriciteitstransport van grote stroomproducenten (en in een enkel geval naar grote afnemers), naar en van de netten van de regionale netbeheerders en is aangesloten op het internationale hoogspanningsnetwerk. Regionale netbeheerders zorgen er op hun beurt voor dat de elektriciteit bij de gebruikers terecht komt. TenneT is de initiatiefnemer voor het project.

De nieuwe verbinding is onderdeel van de energie-infrastructuur van nationaal belang. Op basis van artikel 20a van de Elektriciteitswet 1998 valt dit project onder de Rijkscoördinatie­regeling (RCR). Dit betekent dat de minister voor Klimaat en Energie (KE) samen met de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) het bevoegd gezag is. Met de voorziene inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 juli 2023 wordt in lijn met en volgens de vereisten van de projectprocedure (de opvolger van de Rijkscoördinatie­regeling) gewerkt. Het bevoegd gezag neemt uiteindelijk een voorkeursbeslissing en stelt het projectbesluit vast.

Voorafgaand wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld, een plan-MER en een project-MER. Daarom is ook de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) betrokken. De Commissie m.e.r. is onafhankelijk en adviseert over de inhoud en kwaliteit van het MER. Verder zijn bij de toetsing van het MER ook andere wettelijke adviseurs betrokken, waaronder de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE).

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), een uitvoerende dienst van het ministerie van EZK, ondersteunt via Bureau Energieprojecten het ministerie met de vergunningverlening en de informatievoorziening en communicatie rondom de procedure.

Het ministerie van EZK en TenneT voeren de ruimtelijke verkenning naar de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding uit in overleg en afstemming met de betrokken gemeenten, provincies en waterschappen.

Hoe andere omgevingspartijen, zoals burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij het project worden betrokken vindt u in het voorstel voor participatie (hoofdstuk 3).

2.6 **Samenhang met andere projecten**

Het project heeft raakvlakken met verschillende andere projecten:

380 kV-hoogspanningsverbinding Eemshaven-Vierverlaten

Tussen Eemshaven en Vierverlaten wordt op dit moment een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding gebouwd. Daarnaast wordt het hoogspanningsstation Vierverlaten uitgebreid om van hieruit de stroom op het net verder te verdelen.

380 kV-hoogspanningsverbinding Ens-Lelystad-Diemen

De capaciteit van de bestaande 380 kV-verbinding Ens-Lelystad-Diemen is vergroot door de bestaande geleiders te vervangen en de masten te versterken. Dit in het kader van het project Beter Benutten Bestaande 380 kV.

Uit het investeringsplan van 2020 blijkt dat deze opwaardering niet voldoende is en dat een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Ens-Lelystad-Diemen nodig is. Deze voorgenomen nieuwe 380 kV-verbinding sluit aan op het eindpunt van de verbinding Vierverlaten-Ens.

380 kV-hoogspanningsverbinding Zwolle-Ens

Net als tussen Diemen, Lelystad en Ens wordt tussen Zwolle en Ens de capaciteit van de bestaande 380 kV-hoogspanningsverbinding vergroot (ook in het kader van het project Beter Benutten Bestaande 380 kV).

Andere raakvlakprojecten

Naast deze ontwikkelingen zijn er ook nog andere plannen en projecten die van invloed kunnen zijn:

- Lelylijn: de beoogde nieuwe spoorverbinding van Lelystad via Emmeloord naar Noord-Nederland;
- Bedrijventerrein Westpoort (bij Vierverlaten in gemeente Groningen);
- Plannen van regionale netbeheerders (Liander, Enexis e.a.): uitbreidingen in Friesland (o.a. verzwaring onderstations), Flevoland (o.a. verzwaring onderstations) en Groningen;
- Woningbouw/wind/zon/bedrijventerreinen-plannen.

2.7 Projectprocedure

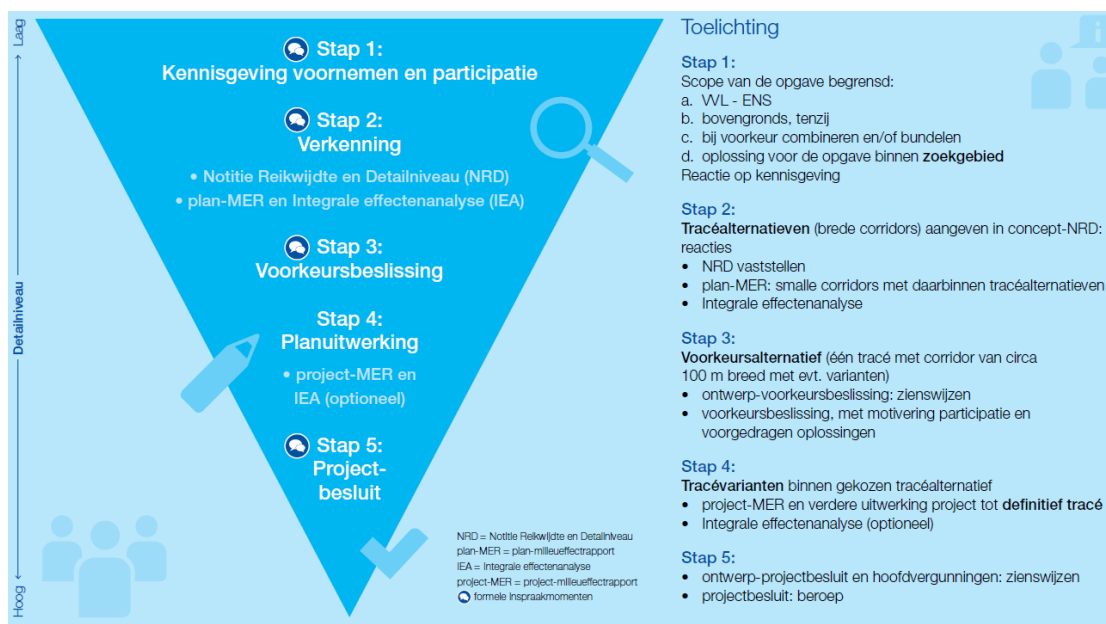
Voor dit project is de RCR van toepassing op basis van de Wet ruimtelijke ordening. Met de komst van de Omgevingswet wordt in lijn met en volgens de vereisten van de projectprocedure (opvolger van de RCR) gewerkt. Daarmee wordt vooruitgelopen op de Omgevingswet, die naar verwachting op 1 juli 2023 in werking treedt.

De projectprocedure bestaat uit de volgende stappen:

1. Kennisgeving voornemen en voorstel voor participatie;
2. Verkenning;
3. Voorkeursbeslissing;
4. Planuitwerking³;
5. Projectbesluit.

In de projectprocedure werken we van grof naar fijn: we beginnen met een ruim zoekgebied en werken toe naar een definitief tracé, waarbij de mastlocaties nauwkeurig zijn vastgelegd. Afbeelding 2.2 geeft dit trechteringsproces visueel weer. De stappen lichten we hieronder nader toe.

³ De planuitwerking is geen formele stap in de projectprocedure, maar wordt gebruikt om de fase aan te duiden na de voorkeursbeslissing waarin wordt gewerkt richting het projectbesluit.

Afbeelding 2.2: trechteringsproces voor de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Vierverlaten en Ens.

1. Kennisgeving voornemen en participatie

De projectprocedure is begonnen met de kennisgeving van het voornemen en het voorstel voor participatie. Iedereen kan reageren op de in paragraaf 2.3 genoemde tracéalternatieven. Het is mogelijk om nieuwe tracéalternatieven in te brengen, die voldoen aan de nettechnische en ruimtelijke uitgangspunten. En u kunt reageren op het voorstel voor participatie.

2. Verkenning: van tracéalternatieven binnen het zoekgebied naar een voorkeursalternatief

Voor het zoekgebied wordt een kansen- en belemmeringenkaart opgesteld. Vervolgens worden kansrijke tracéalternatieven in beeld gebracht. Daarbij kijken we naar de al aangegeven tracéalternatieven binnen het zoekgebied, de reacties hierop en eventuele andere tracéalternatieven.

De uitkomsten nemen we mee in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De NRD beschrijft welke tracéalternatieven in de volgende fase van het project worden onderzocht, hoe dit gebeurt en welke aandachtspunten en onderwerpen in het onderzoek worden meegenomen. Op het concept van de NRD kunt u reageren. De reacties worden betrokken bij vaststelling van de definitieve NRD.

De tracéalternatieven worden vergeleken op milieueffecten (op basis van een plan-MER), maar ook andere aspecten, zoals techniek en kosten.

3. Voorkeursbeslissing

Op basis van onder andere een integrale effectenanalyse en het plan-MER wordt een ontwerp-voorkeursbeslissing ter inzage gelegd. Op het ontwerp zijn zienswijzen mogelijk. In hun afweging om te komen tot een voorkeursbeslissing nemen de ministers zienswijzen en adviezen mee (vanuit de regio, de Commissie m.e.r. en de wettelijke adviseurs). Naar verwachting wordt deze beslissing in het tweede kwartaal van 2025 genomen en daarmee eindigt de verkenningsfase.

Op de voorkeursbeslissing is geen beroep mogelijk en deze is niet rechtstreeks bindend. De voorkeursbeslissing bevat onder andere het gekozen voorkeursalternatief: dat is het tracé dat verder wordt uitgewerkt.

4. Planuitwerking: van voorkeursbeslissing naar definitief tracé

In de planuitwerkingsfase wordt de voorkeursbeslissing verder in detail uitgewerkt. In een project-MER onderzoeken we tracévarianten van het voorkeursalternatief. Het definitieve tracé wordt planologisch-juridisch vastgelegd in het projectbesluit.

5. Projectbesluit (en benodigde vergunningen)

In het projectbesluit beschrijft het bevoegd gezag hoe de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding eruitziet. Ook geeft het bevoegd gezag inzicht in de maatregelen en voorzieningen voor de fysieke leefomgeving die genomen worden om het project te realiseren. Dit kunnen permanente of tijdelijke maatregelen en voorzieningen zijn. Samen met het project-MER, een integrale effectenanalyse (optioneel) wordt het ontwerp-projectbesluit (en benodigde vergunningen) ter inzage gelegd. Op het ontwerp-projectbesluit kan iedereen een zienswijze indienen. Publicatie van het ontwerp-projectbesluit is gepland in het tweede kwartaal van 2027. De vaststelling van het projectbesluit en de benodigde vergunningen is in het eerste kwartaal van 2028 gepland. Het definitieve projectbesluit is een juridisch besluit waar tegen beroep kan worden ingesteld.

2.8

Formele inspraakmomenten in de procedure

Tijdens het gehele planvormingsproces voeren we een open dialoog met de omgeving. We willen de besluiten in samenspraak met iedereen die leeft in de omgeving van de nieuwe hoogspanningsverbinding voorbereiden. Daarnaast zijn er vijf momenten waarop iedereen kan reageren door het indienen van een reactie, zienswijze of het instellen van beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

1. Kennisgeving voornemen en voorstel voor participatie: reactie;
2. Concept NRD: reactie;
3. Ontwerp-voorkeursbeslissing inclusief plan-MER/integrale effectenanalyse: zienswijze;
4. Ontwerp-projectbesluit (en vergunningen en/of ontheffingen) inclusief project-MER/integrale effectenanalyse (optioneel): zienswijze;
5. Definitief projectbesluit (en vergunningen en/of ontheffingen): beroep.

Het instellen van beroep kan alleen tegen het projectbesluit, waarin de tracékeuze en de van toepassing zijnde voorwaarden juridisch worden vastgelegd. Een zienswijze is de formele term voor uw reactie op de documenten die ter inzage liggen.

3 Het voorstel voor participatie

Met participatie bedoelen we het betrekken van en het communiceren met burgers, bedrijven en instellingen in de omgeving. Dit voorstel voor participatie maakt duidelijk hoe we omgevingspartijen willen betrekken en hoe de communicatie verloopt. Het voorstel is tot stand gekomen in overleg en afstemming met de gemeenten en provincies in het zoekgebied, met wie we nauw samenwerken.

De Omgevingswet onderscheidt vier categorieën omgevingspartijen: burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen.

In het voorstel benoemen we een aantal uitgangspunten die van toepassing zijn op de participatie gedurende de looptijd van het gehele project (paragrafen 3.1 en 3.2). Vervolgens gaan we specifiek in op de communicatie en participatie (paragrafen 3.3 t/m 3.5), die we vanaf nu tot aan de terinzagelegging van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept NRD) voorstellen.

3.1 **Waarom participatie?**

De aanleg van een nieuwe bovengrondse hoogspanningsverbinding heeft invloed op de omgeving, zowel tijdens de aanleg als in de fase dat de verbinding in gebruik is. Het is daarom belangrijk om zorgvuldige afwegingen te maken en omgevingsbelangen mee te nemen.

Hiervoor is het nodig om al in een vroeg stadium te weten welke omgevingsbelangen en ontwikkelingen er zijn. Wij vragen mensen en partijen in de omgeving mee te denken en gebiedskennis en ideeën aan te dragen. Zo kunnen we beter rekening houden met belangen en wensen van betrokken personen en partijen. Daarnaast neemt door samenwerking doorgaans begrip voor elkaars belangen en standpunten toe. Soms blijken er ook andere initiatieven of ontwikkelingen naar voren te komen die we kunnen combineren met dit project.

3.2 **Uitgangspunten**

We hanteren vier uitgangspunten voor participatie in dit project:

1. *We willen alle belangen kennen en weten wat er speelt*
Door in een vroeg stadium contact te leggen met bedrijven, maatschappelijke organisaties, provincies en gemeenten in het zoekgebied, inventariseren we de belangen. We besteden tijd aan het inzicht krijgen in elkaars belangen, ideeën en plannen. Dit stelt ons in staat om de belangrijkste kwesties en kansen vroegtijdig boven tafel te krijgen en te bespreken met de omgevingspartijen.
2. *We nemen iedereen mee, door transparant te zijn over keuzes en afwegingen*
Informatie over het project en het proces om te komen tot een tracé voor de hoogspanningsverbinding delen we actief. We maken keuzes op basis van zorgvuldige afwegingen. We laten zien hoe we de omgevingsbelangen hierin hebben betrokken en wat deze keuzes betekenen. Daarin maken we duidelijk wat wel en niet kan en waarom.
3. *Helder verhaal met een duidelijke rol en verantwoordelijkheid*
De ambitie is dat het voor iedereen in de omgeving duidelijk is wie we zijn, wat we doen en waarom we dat doen. We zijn bereikbaar en benaderbaar, zodat iedereen met vragen, zorgen en inbreng bij ons terecht kan.

TenneT is als initiatiefnemer het aanspreekpunt voor inhoudelijke vragen (wie, wat, waar en waarom). EZK is als bevoegd gezag aanspreekpunt voor vragen over de procedure en de besluitvorming van het project.

4. *Participatie die aansluit bij de fase in de procedure*

Participatie is maatwerk, omdat ieder project en iedere omgeving uniek is. De mate van participatie sluit aan bij de fase in de procedure en de participatiebehoefte van de omgevingspartijen. De rol en belangen van een gemeente zijn anders dan van die van een bewoner. Dat vraagt om een passende vorm van betrokkenheid. Maatwerk betekent ook dat we rekening houden met de voorkeuren van omgevingspartijen over de manier waarop, waarover en wanneer zij geïnformeerd willen worden.

Rond de publicatie van het voornemen en het voorstel voor participatie worden provincies en gemeenten actief betrokken en heeft de bewonerscommunicatie een informatief karakter. Rond de totstandkoming van de NRD worden belangenorganisaties en burgers actiever betrokken.

Participatie volgt de stappen van de projectprocedure (zie paragraaf 2.7). Tijdens het proces veranderen issues en behoeftes van omgevingspartijen. Daarom actualiseren we het participatieplan per fase van het project.

3.3

Communicatie

We informeren iedereen vanaf het begin van het traject en dat doen we op de volgende manier:

- Publicatie van de kennisgeving in de Staatscourant en in diverse lokale en regionale media. De kennisgeving is de formele aankondiging van de start van het project en de procedure.
- De kennisgeving staat ook op de website www.rvo.nl/ van Bureau Energieprojecten. Op deze website vindt u vanaf nu alle informatie over het formele besluitvormingsproces, waaronder de stukken die gepubliceerd worden. Denk hierbij aan de (concept) NRD, ontwerpbesluiten, milieueffectrapport, adviezen van de Commissie voor de milieueffectrapportage, updates van de participatieplannen etc.
- Overige informatie over het project delen we via de website www.tennet.eu/vierverlatenens. Hier kunt u zich ook inschrijven voor de nieuwsberichtenservice. U ontvangt dan een e-mail wanneer er een nieuw bericht is geplaatst. Zo blijft u op de hoogte van de laatste stand van zaken.
- Op de TenneT-website staat een kaart met het zoekgebied. Dit noemen we de projectatlas. In de projectatlas kunt u reageren, vragen stellen, zorgen of suggesties delen en reacties van anderen bekijken.
- In animatiefilmpjes en factsheets geven we uitleg over de nieuwe hoogspanningsverbinding: wat houdt deze in, waarom is de nieuwe verbinding nodig en hoe ziet de procedure eruit.
- Contactpersonen van al bekende omgevingspartijen ontvangen kort na de publicatie van de kennisgeving bericht over de start van het project en de procedure.
- We maken als dat kan ook gebruik van communicatiemiddelen van derden, zoals gemeentepagina's in huis-aan-huisbladen, websites, social media van de gemeenten, provincies en belangenorganisaties zoals LTO en natuur- en milieufederaties.
- Rond de terinzagelegging van het voornemen en voorstel voor participatie organiseren we één (online) informatiebijeenkomst. Het doel van deze bijeenkomst is het voornemen en voorstel voor participatie toe te lichten en vragen te beantwoorden.

De informatievoorziening en projectcommunicatie zijn onderwerp van gesprek in een regionale communicatiewerkgroep. Naast EZK en TenneT betrekken we hierin ook communicatieadviseurs van de provincies en gemeenten.

3.4 Participatie

De wijze en de mate van participatie wordt per stap bepaald. In deze paragraaf leest u over de participatieactiviteiten voor stap 1 en 2. Vanaf stap 3 komt een herziening van het participatieplan.

Stap 1: Kennisgeving voornemen en voorstel voor participatie

In deze stap maken we bekend dat we het voornemen hebben een verkenning uit te voeren naar een nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Vierverlaten en Ens.

Doel participatie:

- Informeren over de opgave en uitgangspunten van het voornemen en voorstel voor participatie.
- Vooraf afstemmen en input ophalen voor voornemen en voorstel voor participatie.

Participatieactiviteiten:

Activiteit	Toelichting	Voor wie
Werksessie Voornemen	Informatieve werksessie over opgave en onderwerpen voornemen.	Betrokken provincies en gemeenten
Werksessie Participatie	Informatieve werksessie over opgave en wie, wanneer, waarover betrekken.	Betrokken provincies en gemeenten
Terinzagelegging voornemen en voorstel voor participatie	Mogelijkheid om te reageren en ideeën en oplossingen aan te dragen.	Iedereen
Reactiebundel	Verslag van de ingebrachte reacties op het voornemen en het voorstel voor participatie. De reacties betrekken wij bij het opstellen van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Uw reactie op het voorstel voor participatie wordt gebruikt om het participatieproces verder uit te werken.	Iedereen

Stap 2: Verkenning

In deze stap bepalen we onder andere de omvang en opzet van het onderzoek en welke tracéalternatieven er worden onderzocht. In deze fase hebben we te maken met een groot zoekgebied en veel partijen. De fase kenmerkt zich door een hoog abstractieniveau. Daar stemmen we de participatie op af.

Doel participatie:

- Actieve bijdrage van betrokken lokale en regionale overheden, netbeheerders en professionele belangengroepen bij bepalen scope en mogelijke tracéalternatieven.
- (Lokale) kennis ophalen en informatie verzamelen als input voor te maken keuzes.
- Iedereen informeren over opgave en proces.

Participatieactiviteiten

Activiteit	Toelichting	Voor wie	Datum
Regio-overleggen en bestuurlijke overleggen	Ambtelijke en bestuurlijke afstemming over conceptversies en tijdens procedurele mijlpalen.	Betrokken provincies en gemeenten.	Tijdens het gehele planproces
Werksessies in het gebied	Deze werksessies zijn erop gericht om informatie op te halen over: <ul style="list-style-type: none">- aandachtspunten en belangen;- gebiedsontwikkelingen en gebiedswaarden;- kansen en knelpunten;- oplossingen voor de opgave;- ontwikkeling van tracéalternatieven;- participatiebehoefte volgende fase.	Betrokken lokale en regionale overheden, regionale netbeheerders en professionele belangengroepen	Q4 2022 Q1 2023
Persoonlijke gesprekken en presentaties	Naast (individuele) gesprekken kan er ook behoefte zijn aan andere informatie. We stemmen samen af wat de wensen zijn en kunnen dan bijvoorbeeld langskomen om een presentatie te geven.	Betrokken overheden en andere omgevingspartijen	Tijdens het gehele planproces, op afspraak
Informatiebijeenkomst (online)	Rond de terinzagelegging organiseren we een (online) informatiebijeenkomst. Het doel van deze bijeenkomst is het voornemen en voorstel voor participatie toe te lichten en vragen te beantwoorden. Rond de concept NRD organiseren we inloopbijeenkomsten over de te onderzoeken alternatieven.	Iedereen	1 december 2022
Terinzagelegging concept NRD en voorstel voor participatie	Mogelijkheid tot reageren op in plan-MER te onderzoeken kansrijke tracéalternatieven en wijze van onderzoek (reikwijdte en detailniveau). Dit wordt tijdig aangekondigd via diverse kanalen en communicatiemiddelen (zie ook paragraaf 3.3).	Iedereen	Medio 2023
Nota van antwoord	Verslag van de ingebrachte reacties op de concept NRD en het participatieplan en van de reactie hierop van EZK.	Iedereen	Najaar 2023

Participatielogboek

Alle participatie-activiteiten verzamelen we in een logboek. Hierin leest u welke activiteiten wanneer zijn geweest, welke partijen hierbij aanwezig waren en wat de belangrijkste onderwerpen zijn. Het participatielogboek voegen we toe aan de besluiten die ter visie worden gelegd.

3.5

Het vervolg: voor elke fase een actueel participatieplan

Zodra de reacties op dit voorstel voor participatie zijn verwerkt, is de eerste versie van het participatieplan klaar. Deze geeft richting aan de participatie rondom de totstandkoming van de NRD.

Hierna wordt het participatieplan nog twee keer geactualiseerd:

1. Als onderdeel van de NRD, over de participatie rond de plan-MER (stap 3): het onderzoek naar de verschillende tracéalternatieven.
2. Als onderdeel van de voorkeursbeslissing. Dan staat de participatie in de planuitwerking tot het projectbesluit centraal (stap 4 en 5): de uitwerking in detail van het gekozen tracéalternatief.

4 Denk mee, we zien uw reactie graag tegemoet

In hoofdstuk 2 en 3 zijn het voornemen en het voorstel voor participatie toegelicht. We horen graag wat u vindt van het voornemen en het voorstel voor participatie.

Heeft u ideeën of oplossingen die u aan EZK en TenneT wilt meegeven? Deze kunt u vanaf 18 november 2022 tot en met 29 december 2022 als reactie indienen. Informatie over wanneer en hoe u een reactie kunt dienen, vindt u op de website van Bureau Energieprojecten: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/vierverlaten-ens-380-kv>

4.1 Waarover kunt u meedenken?

U kunt ideeën en oplossingen inbrengen. Hierbij kunt u denken aan de volgende vragen:

- Ziet u nog andere oplossingen dan de tracéalternatieven die in paragraaf 2.3 zijn genoemd?
- Kunt u zich vinden in de wijze waarop u wordt betrokken bij het proces?

4.2 Wat gebeurt er met uw inbreng?

Alle ideeën en oplossingen worden door het projectteam van EZK en TenneT geïnventariseerd en beoordeeld op basis van de randvoorwaarden die beschreven staan in het voornemen (paragraaf 2.3). De reacties betrekken we bij het opstellen van het definitieve participatieplan voor deze fase en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Wilt u geen reactie indienen maar heeft u een vraag?

Neem dan contact op met het ministerie van EZK of TenneT via onderstaande gegevens:

Voor informatie over de inhoud en participatie van het project:

- TenneT
- 0800 – 83 66 388
- www.tennet.eu
- Omgevingsmanager: mw. I. Harms / vierverlatenens@tennet.eu

Voor informatie over de procedure, documenten en participatie van het project:

- Bureau Energieprojecten
- 070 - 379 89 79
- <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bureau-energieprojecten>
- bureauenergieprojecten@minezk.nl
- Ministerie van EZK: A.M. Bruin (projectleider) / a.m.bruin@minezk.nl